

33. ערוי מכלי ראשון

1. שבת מב. "האילפס והקדרה" עד מב: "רבי יהודה"

האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין - לא יתן לתוכן תבלין, אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי

2. תוס' שבת מב: ד"ה אבל מתחילת התוס' עד "רבנו שמואל"

אבל נותן הוא לתוך הקערה כו' - מהכא ליכא למידק דעירווי ככלי שני מדקתני לא יתן לתוכה תבלין ולא אשמעינן רבותא אפילו שלא יערה על הקערה שתבלין בתוכה דאדרבה דוק מסיפא דקתני אבל נותן הוא לתוך הקערה ולא קתני מערה על הקערה שתבלין בתוכה

3. שבת לט. "כל שבא בחמין" עד "ולא יפקיענה"

כל שבא בחמין מלפני השבת - שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מלפני השבת - מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן. - שמע מינה

4. תוס' שבת לט. ד"ה כל

כל שבא בחמין מלפני השבת - פירוש שנתבשל לגמרי כדמפרש לקמן בפרק חבית (דף קמה:): כגון תרנגולת דרבי אבא שורין אותו בחמין אפילו בכלי ראשון וכל שלא בא כו' מדיחין אותו לפירוש רשב"א דמפרש דעירווי ככלי שני אתי שפיר הכא דאין שורין אותו בכלי ראשון אבל מדיחין אותו מכלי ראשון דרך עירווי אבל לפר"ת דמפרש דעירווי הוי ככלי ראשון ע"כ מדיחין אותו מכלי שני קאמר וא"כ מאי איריא מדיחין אפילו שורין נמי ואומר ר"י דאפילו בכלי שני אין שורין דהואיל דהמים חמין מיחזי כמבשל ואע"ג דתנן לקמן (דף מב:): אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחוי היינו דוקא תבלין שהן עשוין למתק את הקדירה ולא מיחזי כמבשל א"ג ה"ה שורין אותו כיון דאיירי בכלי שני והא דנקט מדיחין לאשמעינן דאפילו הדחה הוא גמר מלאכה במניח/במליח/ הישן וקוליים האיספנין

5. פסחים עה: "איתמר חם" עד עו. "תנן נטף", תניא כוותיה דשמואל" עד "תניא אידך בשר רותח"

איתמר: חם לתוך חם - דברי הכל אסור. צונן לתוך צונן - דברי הכל מותר. חם לתוך צונן, וצונן לתוך חם; רב אמר: עילאה גבר, ושמואל אמר: תתאה גבר

תניא כוותיה דשמואל: חם לתוך חם - אסור, וכן צונן שנתן לתוך חם - אסור. חם לתוך צונן וצונן לתוך צונן - מדיח. חם לתוך צונן מדיח. כיון דחם הוא, אדמיקר ליה אי אפשר דלא בלע פורתא, קליפה מיהא ניבעי! אלא אימא: חם לתוך צונן - קולף, צונן לתוך צונן - מדיח

6. תוס' זבחים צה: ד"ה עירה "ורבנו שמואל היה מדקדק" עד "ובירו שלמי משמע", "ואע"ג דקי"ל כוותיה דשמואל" עד "ועוד מייתי ר"ת", "ואם היינו מפרשים" עד "לפי זה יתישב"

ורבינו שמואל היה מדקדק דעירווי ככלי שני מהא דתנן בפרק כירה (שבת דף מב:): האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין דמשמע הא לערות מהם על התבלין שרי ועוד היה מדקדק מהא דקי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר דתניא כוותיה בפ' כיצד צולין (פסחים דף עו.) והיה מתיר מתוך כך לערות רותחין מכלי ראשון על התרנגולת כדי למולגה ור"ת אומר דאדרבה דוק מסיפא אבל נותן לתוך הקערה הא לערות מאילפס על התבלין אסור ועוד לדבריו קשה ההיא משנה למ"ד עילאה גבר אלא אידי דתנא רישא המיחם שפינהו לא יתן לתוכו מים אבל נותן לתוך הכוס תנא סיפא נמי האילפס והקדירה לא יתן לתוכן (מים) [תבלין] אבל נותן לתוך הקערה

ורבינו שמואל היה מדקדק דעירווי ככלי שני מהא דתנן בפרק כירה (שבת דף מב:): האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין דמשמע הא לערות מהם על התבלין שרי ועוד היה מדקדק מהא דקי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר

דתניא כוותיה בפ' כיצד צולין (פסחים דף עו.) והיה מתיר מתוך כך לערות רותחין מכלי ראשון על התרנגולת כדי למולגה ור"ת אומר דאדרבה דוק מסיפא אבל נותן לתוך הקערה הא לערות מאילפס על התבלין אסור ועוד לדבריו קשה ההיא משנה למ"ד עילאה גבר אלא אידי דתנא רישא המיחם שפינהו לא יתן לתוכו מים אבל נותן לתוך הכוס תנא סיפא נמי האילפס והקדירה לא יתן לתוכן (מים) [תבלין] אבל נותן לתוך הקערה

ואם היינו מפרשים דעירו ככלי ראשון לגמרי ומבשל יותר מכדי קליפה ומאי דאמר שמואל דאינו מבשל אלא בכדי קליפה זה דוקא בשני דברים יבשים שנוגעין זה בזה ואפילו בדבר לח כגון נטף מרוטבו על הסולת שאותו רוטב אינו כמו עירו שהרי נפסקה אבל עירו שאין כח הכלי ראשון נפסק מבשל לגמרי

7. תוס' ע"ז עד: ד"ה דרש מתחילת התוס' עד "ועיקר דברי רשב"ם"

דרש רבא נעוה ארתחן - פירוש הגעילו הגתיות הגדולים מכאן אומר ר"ת דעירו ככלי ראשון מדאמר הכא דעל ידי עירו מפליט היין הבלוע בגת דעל כרחק ע"י עירו קאמר הכא שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה מרותחת כדי להגעילה אלא ע"כ על ידי עירו קאמר והשתא כיון דהוה ככלי ראשון אם כן הני כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון סגי להו בהגעילה ע"י עירו אבל רשב"ם חולק על ר"ת ואומר דעירו ככלי שני הוא לגמרי והא דמשמע הכא דגת סגי לה בעירו שאני יין נסך דתשמישו ע"י צונן

8. תוס' זבחים צה: ד"ה עירה "ועוד מייתי ר"ת ראייה מהא דקאמר" עד "ועוד מביא ר"ת ראייה"

ועוד מייתי ר"ת ראייה מהא דקאמר בפרק כל שעה (פסחים דף לז:) המעיסה ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין החליטה ב"ש מחייבין ובית הלל פוטרין איזו היא המעיסה ואיזו היא החליטה המעיסה קמח על גבי מוגלשין פירוש מוגלשין מים רותחין ופריך מ"ש המעיסה ומאי שנא החליטה ומשני תברא מי ששנה זו לא שנה זו אלמא מאן דפטר מחלה בקמח על גבי מוגלשין משום דלאו לחם הוא כיון שנילוש ברותחין פטר נמי במוגלשין ששפכן על גבי קמח אע"פ שנשפכו לכלי שני אלמא עירו ככלי ראשון מיהו קשה היכי פטר הא אינו מבשל אלא כדי קליפה לשמואל דאמר תתאה גבר דקי"ל כוותיה וי"ל דמיירי כגון דליכא אלא כדי חיוב חלה מצומצם או מעט יותר דבתר קליפה אין נשאר כשיעור חלה

9. זבחים צה: "ת"ר אשר תבושל" עד "ת"ש דאמר רב נחמן"

ת"ר אשר תבושל בו - אין לי אלא שבישל בו, עירה לתוכו רותח מנין? ת"ל: ואשר תבושל בו ישבר. בעי רמי בר חמא: תלאו באויר תנור, מהו? אבישול ובילוע הוא דקפיד רחמנא, או דילמא אבישול בלא בילוע? אמר רבא, ת"ש: אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח. בלוע בלא בישול לא קמיבעיא לן, כי קמיבעיא לן - בישול בלא בילוע, מאי

10. תוס' זבחים צה: ד"ה עירה מתחילת התוס' עד "ורבנו שמואל היה מדקדק"

עירה לתוכו רותח מנין ת"ל אשר תבושל בו ישבר - מכאן מדקדק ר"ת דעירו ככלי ראשון מדחשיב כמבושל ונראה דאדרבה קשה מכאן דהא קרי ליה בסמוך בלוע בלא בישול מיהו י"ל דחשיב ליה בלוע בלא בישול לפי שאינו מתבשל מחמת הכלי דבכלי אחר נתבשל

11. ירושלמי שבת ג: "מהו ליתן תבלין מלמטה" עד "מהו לערות מן הקלוח"

מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה. ר' יונה אמר אסור ועירו ככלי ראשון הוא. חיילה דר' יונה מן הדא. אחד שבישל בו אחד שעירה לתוכו רותח. א"ר יוסי תמן כלי חרס בלוע תבלין אינן מתבשלין. התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחושת כן. אית לך למימר כלי נחושת בלוע

12. רמ"א יו"ד צב: ז "וקלוח מן הקדירה רותחת" עד "אבל אם הקדירה היא חמה"

וקלוח מן הקדירה רותחת שהלך אל קדירה צוננת, אם נפסק הקלוח מן הקדירה הרותחת קודם שהגיע אל הצונן, הו נמי ככלי שני (כך משמע בשערים מתשובת מוהר"ם). ואם לא נפסק, הו כעירו והקדירה הצוננת נאסרה, אם היד סולדת בקלוח הנוגע בקדירה (ת"ה סי' קפ"ה), והתבשיל שבתוכה שרי, דאין עירו אסור רק כדי קליפה

13. שלחן ערוך או"ח קס"ח: י

חביצ"א, דהיינו פירורי לחם שנדבקים יחד על ידי מרק, אם נתבשל, אם יש בהם כזית אע"פ שאין בו תואר לחם, מברך המוציא ובהמ"ז; ואם אין בהם כזית, אע"פ שנראה שיש בו תואר לחם, אינו מברך אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם אינו מבושל, אלא שהוא מחובר ע"י דבש או מרק, אם יש בפרוסות כזית מברך עליו המוציא, אפילו אין לו תואר לחם; ואם אין בהם כזית, אם יש בהם תואר לחם, דהיינו שהוא ניכר וידוע שהוא לחם, מברך עליו המוציא וברכת המזון; ואם אין בהם תואר לחם, מברך בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם אינו לא מבושל ולא מחובר, אלא מפורר אע"פ שאין בו כזית ולא תואר לחם, מברך עליו המוציא ובה"מ. (וע"ל סי' קפ"ד כמה שיעור אכילה לברך עליה ברכת המזון)

14. מגן אברהם קס"ח ס"ק כ"ה

נתבשל. דהיינו שנתן הלחם בכלי ראשון אבל אם הניח הפירורין בקערה ועירה עליה רותחין לא מקרי נתבשל [ב"י מרדכי] נ"ל מאחר שיש מחלוקת בי"ד סי' ס"ח אם עירוי מבשל מכ"ר לכן יש למנוע שלא לאכול פירורין שעירה עליהם מכ"ר ונרא' שיש בו תואר לחם וכ"ש כשאוכל הרבה עד ששבע ממנו דהוי ספק דאוריית' אם יברך ב"ה לכן יברך על פת אחר תחל' כמ"ש סי' קע"ז

15. שלחן ערוך אורח חיים שי"ח: י

אסור ליתן תבלין בקערה ולערות עליהן מכלי ראשון

16. מגן אברהם שי"ח ס"ק ל"ב

אסור ליתן כו'. ואם עירה אזי הקליפה אסורה דנתבשלה בשבת דהא ר"ת דייק זה מהמשנה דשבת עיין בתו' ופשוט דאפי' למ"ד כ"ש מבליע ומפליט היינו לענין איסור והיתר אבל לענין שבת אינו אסור אלא בדבר שהוא מבשל כדתנן אבל נותן לתוך הקערה עבי"ד סי' ס"ח

17. מגן אברהם שכ"ג ס"ק י"א "ואפשר דיש להקל" עד "עמ"ש סימן ת"ה"

ואפשר דיש להקל בדיעבד מאחר דיש מתירין לכתחילה